

เทศน์เช้า วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ธรรมะเพื่อให้หัวใจเบิกบานใจ หัวใจมันเศร้าหมอง คำว่า “เศร้าหมอง” มันอับเฉาอยู่ในหัวใจเรา ถ้ามันอับเฉาอยู่ในร่างกายเราเนี่ย เราฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อปลุกปลอบหัวใจเรา มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยกัน อยู่ร่วมกันเป็นสังคม เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม รัฐธรรมนูญเขียนว่าเป็นเสรีภาพการนับถือศาสนา การนับถือศาสนา รัฐธรรมนูญรับรองนะ รับรองสิทธิเสรีภาพ ถ้าสิทธิเสรีภาพนะ เราทำของเราตามสิทธิของเรา ถ้าสิทธิของเราเนาะ เราทำของเราเพื่อประโยชน์กับเราๆ แล้วประโยชน์กับเรา ประโยชน์สิ่งใดละ

คุณิ การนับถือ ความเชื่อ ความเชื่อต่างๆ ของคนมันหลากหลาย แม้แต่พระพุทธศาสนาของเราเอง เรานับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องทาน ศีล ภาวนา การทำบุญกุศล ทำทานของเรา ถ้าทำทาน เราต้องมีสติปัญญาของเรา ถ้าทำทานของเรา ประเพณีวัฒนธรรมเราไปทำทาน เราไปทำบุญกุศลของเรา มันต้องมีพิธีกรรม ถ้าเกิดพิธีกรรมนั้น พิธีกรรมนั้นเป็นศาสนพิธี ศาสนพิธีเพื่อความเรียบร้อย เป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธเรา ถ้าเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธเราเนาะ เราคิดในพิธีกรรมนั้น

สภาวะแวดล้อมของสังคมมันเปลี่ยนแปลงไป สภาวะแวดล้อมของสังคม เมื่อก่อนสังคมนะ เวลาเขาจะมีงานบุญกัน ทั้งหมู่บ้าน ทั้งตำบลนั้นเขาต้องร่วมมือร่วมใจกันเพื่อทำอาหาร กัดตาดอาหารเพื่อถวายพระ ทำกัดตาดอาหารไว้เพื่อรับรองแขกหรือที่จะมาในงานนั้น ทั้งตำบล ทั้งอำเภอ นั้นเขาจะมีความร่วมมือร่วมแรงกันด้วยน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เขามีความสามัคคีกัน นี่วัฒนธรรม ประเพณีหล่อหลอม เวลาเรื่องบุญกุศล บุญตั้งแต่เจตนาที่ดี เราเห็นแก่หมู่บ้านของเรา เห็นแก่ตำบลของเรา เราจะทำตำบลของเราให้เป็นที่ชื่นชมของแขกหรือเขา เราร่วมมือร่วมใจกันทำบุญกุศลไป

นั่นไง เดี่ยวนี้สภาวะแวดล้อมมันเปลี่ยนแปลงไป คนเรามันต้องทำมาหากิน การแข่งขันกับเวลา ทำบุญกุศลสมัยนี้นะ จ้างเขาหมดเลย โตะเงินมาตั้งปึกๆ เสร็จหมดเลย พอเสร็จหมดเลย

วัฒนธรรมประเพณีมันก็เปลี่ยนแปลงไป ถ้าความเปลี่ยนแปลงไป ความร่วมมือร่วมใจกัน ไม่ต้องทำหรอก เดี่ยวคนนั้นก็ทำให้ ไม่ต้องทำ เดี่ยวคนนี้ก็ทำให้ เกียงกันไปเกียงกันมา เห็นไหม นี่วัฒนธรรมประเพณีมันเปลี่ยนแปลงไป

ถ้าศาสนพิธีๆ พิธีกรรมอันนั้นเขาทำเพื่อความสามัคคีกัน พิธีกรรมก็ทำเพื่อความรื่นเริงกัน ฉะนั้น ถ้าพิธีกรรมมันเป็นศาสนพิธี ศาสนธรรม ศาสนพิธี พิธีกรรมต่างๆ เขาหล่อหลอมขึ้นมาเพื่อให้คนมีศรัทธามีความเชื่อ ถ้ามีความเชื่อนะ เวลาเรามาสนใจในพระพุทธศาสนา “มรรคผลนิพพานก็เป็นเรื่องของพระ ศีลธรรมจริยธรรมก็เป็นเรื่องของพระ เวลาสังคัมมีความขัดแย้งกัน พระไม่สอน พระวางมือ พระไม่รับผิดชอบสังคัม สังคัมกระทบกระทบเทือนกันไป” นี่ไปโทษพระไป

มรรคผลนิพพานเขาไว้ให้กับพระ ทำสิ่งใดก็ยกให้พระทำ เราไม่ต้องทำไป

เราไม่ต้องทำเราก็ไม่ได้ ถ้าเราอยากได้ เรามาทำบุญกุศล คนที่เขาไม่ทำก็บอกว่า “โอ้โฮ! พวกนี้มีเวลาว่างนะ แหม! หาเวลา อุตส่าห์ชวนขวายเป็นทำบุญกัน ทำไมเขามีเวลาว่างมาก” นี่เขาคิดว่าเขาอยู่ของเขา สุขสบายของเขา แล้วเขาเป็นคนดีของเขา ทุกคนจะบอกว่า “ฉันก็เป็นคนดีแล้ว ทำไมต้องไปวัดล่ะ” ดีของใครล่ะ

ถ้าดีของธรรม จิตใจมีการเสียดละ จิตใจของเรานึกถึง คุณี เวลาในชาติในตระกูลของเรา พ่อแม่พี่น้องญาติพี่น้องในบ้านเดียวกัน คิดถึงกัน ระลึกถึงกัน มีความกตัญญูกตเวที พ่อแม่กับลูก มีความเข้าใจกัน บ้านเมืองมีความสุขทั้งนั้นแหละ นี่ไง เขาบอกว่าเขาเป็นคนดีแล้ว คนดีอะไร ดีตัวเขาไป ดีเห็นแก่ตัวไป ดีหาอยู่หากินแต่ปากคนเดียวไป ไม่คิดถึงคนอื่นเลยไป แล้วบอกว่าเป็นคนดีๆ แล้วคนดีคิดถึงคนอื่น “คนนั้นเวลาว่างมาก คนนี้เขาคิดอะไรไม่รู้ เขามีเวลาของเขา” นี่จิตใจคนตระหนี่ถี่เหนียวคิดแบบนั้น นี่ไง ความดี ความดีของใคร

“ฉันเป็นคนดี ทำไมต้องไปวัดล่ะ ไปวัด ไปทำไม แล้วไปวัด ไปทำไม” ไปวัดก็ไปเจอศาสนพิธี พิธีกรรม

แต่เวลาหลวงปู่ฟื้นท่านบอก ไปวัดเพื่อวัดใจของเรา ข้อวัตรปฏิบัติ วัดเขามีกติกายของเขา เราเข้าไปในที่ของผู้ทรงศีล วัดเป็นอาราม เป็นที่อยู่ของผู้ที่ไม่มีอาราม ผู้ไม่มีบ้านไม่มีเรือนเขาก็อยู่จำศีลของเขาในวัดของเขา วัดเป็นที่อยู่ทรงศีลของเขา เราเข้าไปเราก็ต้องเคารพสถานที่ของเขา

“ก็สถานที่ ทำไมต้องไปเคารพ อัฐหินปูนทรายไปเคารพทำไม อัฐหินปูนทรายต้องเคารพด้วย หรือ”

อัฐหินปูนทรายไม่ต้องเคารพหรอก อัฐหินปูนทรายเขาทำถนนที่เราผ่านมา ถนนคอนกรีต มันก็อัฐหินปูนทรายเหมือนกันนั่นละ เราก็เหยียบย่ำมันมาอยู่แล้ว อัฐหินทรายปูนเราเหยียบย่ำมันมา รถเราวิ่งมาบนถนนหนทางมันก็อัฐหินทรายปูนเหมือนกัน เราทำไมต้องไปเคารพอัฐหินทรายปูนล่ะ

เราไม่ได้เคารพอัฐหินทรายปูน เราเคารพศีลธรรม ในเมื่อเราเป็นคนดี จิตใจเรามีวัฒนธรรม เราเข้าไปที่ทรงศีล ศีลคือความปกติของใจ ศีลคือความสงบระงับ เขาต้องการความสงบระงับ เขาอุทิศสำหรับหลักเร้นมา หลักเร้นสังคมาเพื่อหาความสงบระงับของเขา เรามาวัดมาวา เราควรเคารพสิทธิของเขา เคารพความสงบ เราเคารพ เห็นไหม นี่เคารพสถานที่ เราไม่ได้เคารพ อัฐหินทรายปูนหรอก เราเคารพสิทธิของเขา เราเคารพสถานที่ คูสิ ที่สงบระงับ ครูบาอาจารย์ท่านไปเที่ยวป่าเที่ยวเขาของเขา ที่ไหนที่แรงๆ แรงๆ คือว่าที่เจ้าที่แรง เจ้าที่แรง เขาก็มีของเขานะ บอกว่าเจ้าที่แรงๆ ก็ไม่เชื่อ ไม่เชื่อก็ไปทำตามใจของตัว

เราอยู่ในป่านะ มันมีพวกชาวบ้านเขามาทำบุญกุศลของเขา แล้วผู้หญิงเขาไปหยอกเล่นกัน เวลาเขากลับไป ขาดไปคนหนึ่งหาไม่เจอ เป็นลูกของผู้ใหญ่บ้าน เขาเกณฑ์ทั้งหมู่บ้านเขาหาในป่านั้นหาอย่างไรก็ไม่เจอ หาอย่างไรก็ไม่เจอ หาอย่างไรก็ไม่เจอ เขาระลึกได้ เขาก็จุดธูปเทียนขอขมาลาโทษ พอพวกเขาหาอีกที นั่งจ้องมองอยู่นั่นนะ นั่งอยู่นั่นนะ มันบัง ไม่เห็น เจ้าป่าเจ้าเขาเจ้าที่ เราบอกว่าไม่มีฯ

ไม่มีเพราะเราไม่ปฏิบัติใจ ไม่มีเพราะเราไม่เห็นใจ ถ้าเราเห็นของเรานะ เราเคารพสถานที่ที่ไหนเจ้าที่เจ้าทาง เราเคารพของเรา เขาบอกว่า “ไม่เป็นวิทยาศาสตร์ สอนต้องเป็นวิทยาศาสตร์สิ วิทยาศาสตร์มันก็เป็นธาตุ ๔ มันจะมีอะไรของมันไป”

นี่ผลของวิญญะนะ กามภพ รูปภพ อรูปภพ สิ่งที่อยู่ของจิตวิญญาณ ที่อยู่ของสัตว์โลก มันมีของมัน ถ้ามีของมัน รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สิทธิเสรีภาพของการนับถือศาสนา เราจะทำอย่างไรก็ได้ สิทธิเสรีภาพของเรา สิทธิเสรีภาพของเรานะของใคร

ถ้าลัทธิเสรีภาพของรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่างธรรมและวินัยนี้ไว้ ลัทธิเสรีภาพ เราเชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้าเชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราต้องบังคับตัวเราๆ บังคับตัวเราเพราะอะไร บังคับตัวเพราะมันมีอวิชา เพราะมันมีความไม่รู้ในใจของเรา

ถ้ามีความไม่รู้ในใจของเรา เห็นไหม ที่ไปวัดไปวา ไปทำบุญกุศล ข้อวัตร วัดใจเรา ถ้าใจใครยิ่งใหญ่ ใจใครคับแคบ ใจใครเล็กน้อย ใจใครยิ่งใหญ่ทำสิ่งใดก็ทำได้เพราะใจมันยิ่งใหญ่ มันทำได้หมดเลย เพราะหัวใจมันโต ถ้าหัวใจมันเล็กนะ หัวใจมด มันเห็นแก่ตัวของมัน แล้วไปอยู่ไหนก็ติดขัดไปหมด นู่นไม่ได้ นี่ไม่ได้ ไม่ได้ทุกอย่างเลย นี่หัวใจมันคับแคบ ถ้าหัวใจมันโตขึ้นมา เห็นไหม มนุษย์ก็เกลียดความทุกข์ ปรรณาคความสุขทั้งนั้น คนที่ประพฤติปฏิบัติเขาต้องการความสงบระงับทั้งนั้น แล้วบอกเราก็พูดเสียงเบาๆ เราก็ทำเพื่อประโยชน์ของเรา นี่คนดีๆ ใจ คนดีมันจะกระทบกระทบกัน คนดีมันจะกระเทือนกัน

ถ้าคนดีของเรา สิ่งใดที่มันไปกระทบกระเทือน สิ่งใดที่เราไม่ชอบ คนอื่นก็ไม่ชอบทั้งนั้นแหละ ถ้าเราไม่ชอบ จิตใจเรายิ่งใหญ่ บุญกุศล เขาว่าการให้ทางกัน คนเดินสวนกันบนสะพาน สะพานที่คับแคบ เราหลีกเลี่ยงให้เขา นั่นละบุญแล้ว นี่การให้ แต่ถ้าจิตใจมันคับแคบ ไม่ได้ ฉันทนยิ่งใหญ่ เอ็งต้องหลบไป เอ็งต้องหลบไป เดี่ยวทะเลาะกัน แต่ถ้าเราหลบให้เขาซะ จิตใจเรายิ่งใหญ่ เขาบอกคนนี่ไม่มีศักดิ์ศรี คนนี้ยอมคน

เราไม่ได้ยอมเขา เรายอมธรรมะ เรายอมสัจจะ เรายอม เรายอมเพราะอะไร เพราะจิตใจเรายิ่งใหญ่ ถ้าจิตใจคับแคบมันไม่ยอม มันว่ามันเก่งนะ โอ๊ย! มันเดินผ่านได้ ทุกคนต้องหลีกเลี่ยงให้หมดเลย โอ๊ย! เก่งมากเลย ลับหลังเขานินทาหมดเลย ลับหลังเขาบอกคนคนนี่เลวมาก ลับหลังบารมีมันไม่เกิด มีแต่โทษ

ถ้าบารมี เห็นไหม เราหลบให้เขา พอเขารู้ทีหลัง โอ๊ยโฮ! คนคนนี่เขายิ่งใหญ่มาก เขามีศักยภาพมาก เขายังหลบให้เราเลยนะ โอ๊ย! มันสะเทือนใจนะ มันย้อนใจ เห็นไหม เพราะจิตใจคนยิ่งใหญ่ ถ้าจิตใจคนยิ่งใหญ่มันทำสิ่งใดมันก็ทำได้ ถ้าจิตใจคนมันคับแคบ จิตใจคนมันเห็นแก่ตัวมันทำสิ่งใดไม่ได้

แล้วบอกว่ารัฐธรรมนูญรับรอง รัฐธรรมนูญ สิทธิเสรีภาพการนับถือศาสนา อ่าง
รัฐธรรมนูญเขยวนะ อ่างรัฐธรรมนูญเข้ามาเพื่อทักท้วงของตัว อ่างรัฐธรรมนูญเข้ามาเสริมทักท้วงให้มัน
ใหญ่ขึ้น ทักท้วงให้ใจมันเป็นใจมด ใจคับแคบเบียดเบียนคนอื่นใจ

แต่ถ้าเป็นธรรม เห็นไหม หัวใจมันยิ่งใหญ่ เราเสียสละ แม่แต่สัตว์เรายังให้มันไป อ้าว!
สุนัขไปก่อน เดี่ยวเราเดินตามหลังก็ได้ เราต้องผ่านของเราไป ถ้าจิตใจมันยิ่งใหญ่ นี่ใจ คนดีๆ
มันดีที่ไหนล่ะ

ที่นี้การนับถือศาสนา ความเชื่อของเรา เราเชื่อมา เชื่อดั้งแต่ระดับของท่าน ระดับของศีล
ระดับของภavana ระดับของภavana สิ่งต่างๆ มันส่งเข้าไปสู่จิตจิตใจ สิ่งต่างๆ มันส่งเข้าไปสู่ เพราะ
ปฏิสนธิจิต เพราะเรามีอวิชชา เพราะความไม่รู้ถึงได้เกิดมานั่งกันอยู่ที่นี่ เวลาเกิดในไข่ เกิดในครรภ์
เกิดในน้ำคร่ำ เกิดในโอปปาติกะ เกิดเป็นเราแล้วเรารู้ เกิดเป็นเราแล้วเรารู้ เพราะอะไร เพราะ
เราขาดสติ เราขาดปัญญา เพราะเราไม่รู้จักตัวเราเอง สิ่งที่เราทำมาๆ สิ่งที่ทำมาก็พิธีกรรมไง ก็
ส่งออกไปอยู่ที่นั่นหมดใจ แล้วตัวเองก็ไม่รู้จักตัวเองใจ

นี่ทำบุญกุศล เราทำเพื่อหัวใจของเราที่ยิ่งใหญ่ใจ ถ้ามันยิ่งใหญ่ขึ้นมาแล้วเราเสียสละของ
เราแล้ว เราวางแล้ว มันสละไปแล้วก็จบแล้ว ตั้งใจจะให้ หมดใจให้ ให้แล้ว ผู้ที่รับไปแล้วถ้าเป็นผู้
ทรงศีลเขาทำประโยชน์ทั้งนั้นแหละ ถ้าทำประโยชน์แล้ว เราดูหัวใจเรา ถ้าจิตใจมันสงบเข้ามา มัน
กลับสงบเข้ามา เรามีสติระลึกรับกรรมไว้ เรามีสติมีปัญญาไว้ มันจะเกิดศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเกิด
ปัญญาขึ้นมา ปัญญาอย่างนี้ต้องไปค้นในพระไตรปิฎกใหม่ อ่านพระไตรปิฎกก็เป็นธรรมะของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ค้นคว้ามาจากไหนก็เป็นทฤษฎีทั้งนั้นเลย

แต่ถ้ามันระลึกู มันแทงหัวใจ นั่นล่ะปัญญาของเรา ปัญญาของเราคือมันรู้เราไว้ได้ใจ
ปัญญาของเราคือมันรู้ธรรมเราไว้ได้ มันรู้ความรู้สึกนึกคิดไว้ได้ นั่นล่ะคือปัญญาของเรา ที่ไป
จำมาๆ มันก็อปปีมา ภาพมาว่าปัญญา...สติปัญญาทั้งนั้น จำธรรมพระพุทธเจ้ามานี่ซาบซึ้ง จำธรรม
คนอื่นมามันสุดยอดทั้งนั้นเลย แต่มันเป็นประโยชน์อะไรกับเราล่ะ

ทัพพีขวางหม้อใจ เขามีแกงไปทำบุญ เขาทำบุญกุศลกัน ทัพพีก็ไปด้วย เวลาเขาดักอาหาร
ใส่บาตร ทัพพีมันก็ดักด้วย เวลาพระฉันเสร็จแล้วทัพพีมันก็ไม่ได้กิน เวลาโยมเขากินข้าวเสร็จ เขา
ไปล้างนะ ทัพพีมันก็ไม่ได้กินอะไรเลย นี่ทัพพีขวางหม้อใจ นี่ก็เหมือนกัน ไปจำมาๆ ก็ทัพพี
นั่นนะมันได้อะไรมันมา

แต่ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นมา เห็นไหม นี่ใจ สติ สมาธิ ปัญญา ถ้าพูดถึงว่าอ้างรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญเขาก็สิทธิเสรีภาพไม่ให้คนเบียดเบียนกัน แต่ขณะที่ว่าสิทธิของเรา “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้ นั้นเห็นตถาคต” เราเห็นธรรม เห็นตถาคตนะ จิตถ้ามันสงบเข้ามา เรามีสติปัญญาเข้ามา เราจะเห็น เลยนะ สิ่งที่ยังมันขึ้นมาได้มันขึ้นมาได้เพราะอะไร จิตใจขึ้นมาได้อย่างนี้เพราะอะไร ขึ้นมาได้เพราะ มีศรัทธามีความเชื่อ พอมีศรัทธาความเชื่อมันก็ค้นคว้าของมัน ถ้าค้นคว้าของมัน ปฏิบัติของมัน ขึ้นมา ถ้าปฏิบัติขึ้นมา แล้วปฏิบัติอย่างไร ปฏิบัติที่พิธีใช่ไหม ถ้าปฏิบัติที่พิธี ถ้าทำพิธีอยู่นั้นมันก็ ยังนั่งอยู่นั้นละ ยังไม่กลับมา จิตใจมันยังอยู่นั้นเลย จิตใจมันยังอยู่เราประเคน-ไม่ประเคนอยู่นั้น จิตใจมันยังอยู่ตั้งแต่ตอนเช้า นั้น ไอ้มันอยู่ปัจจุบันนี้ เห็นไหม

ถ้ามีสติปัญญา ถ้ามันมีคำบริกรรม พุทโธเดี๋ยวนี้ มีปัญญาอบรมสมาธิเดี๋ยวนี้ ถ้าจิตมันสงบ เดี่ยวนี้มันก็เป็นขึ้นมาเดี๋ยวนี้ ถ้าเป็นขึ้นมาเดี๋ยวนี้ “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้ นั้นเห็นตถาคต” เวลาครูบา อาจารย์ท่านเทศน์ว่า การ ท่านบอก “สติ สมาธิ ปัญญา” ถ้าเรามีสติ เรามีสมาธิ แล้วเราเกิดปัญญา ขึ้นมา นั้นมันเป็นของใคร ต้องให้ครูบาอาจารย์เทศน์สอนใหม่ ต้องให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าซึ่งบอกใหม่ เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ใครทรงคุณธรรมขนาดไหน ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะพยากรณ์ว่าใช่หรือไม่ใช่ มันเกิดจาก อะไร? เกิดจากการกระทำของเราใช่ไหม เราทำของเราขึ้นมา นี่ใจ ถ้าเราทำของเรา เราปฏิบัติของ เราขึ้นมา ทำความจริงของเราขึ้นมา

ที่ว่ารัฐธรรมนูญรับรองๆ รับรองเพื่อเป็นกรอบเฉยๆ รับรองเพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องมีกติกาไว้ มนุษย์ไวกว่าสัตว์ สัตว์ เห็นไหม คุณ นกมันไม่มีกฎหมายของมัน กฎหมายเราเขียน ของคน คนที่เกี่ยวข้องกับนก นกที่เลี้ยงกัน นกที่สิทธิขโมยกัน ลักกัน นั้นกฎหมายเกี่ยวกับคน นกมันไม่มีกฎหมายของมัน คุณ มันบินไปเป็นอิสรภาพของมัน นี่นกป่า เราเองต่างหากไปดักมัน จับมันเอามาขังไว้

สัตว์มันมีสิทธิเสรีภาพของมัน มันจะไปไหนของมันก็ได้ มันอยู่ใช้ชีวิตของมันใน อิสรภาพของมัน มนุษย์ต้องมีกฎหมาย นี่มนุษย์ไวกว่าสัตว์ เพราะมนุษย์เป็นคนเขียนขึ้นมา มนุษย์ รอนสิทธิของตัวเอง แล้วมนุษย์เขียนกฎหมายขึ้นมา แล้วกฎหมายนั้นก็บังคับมนุษย์นั่นเองใจ สัตว์ มันไปธรรมชาติของมัน เห็นไหม

จิตใจถ้ามันทำความสงบของใจเข้ามา มันเป็นอิสรภาพ เสรีภาพอย่างนั้น ธรรมและวินัยๆ วินัยคือข้อกฎหมายที่บังคับไว้ บังคับให้พระอยู่ในร่องในรอย ศิลธรรมจริยธรรมมันก็เป็นสิ่งที่ต้องการให้สังคมสงบระงับ สังคมมีความร่มเย็นเป็นสุข ใครที่คิดแปลกแยก คิดเห็นแก่ตัว กฎหมายบังคับใช้ไม่ทำให้แบบนั้นๆ ธรรมและวินัยก็เหมือนกัน วินัยบังคับพระไว้ ต้องมีข้อวัตรปฏิบัติ ต้องมีข้อบังคับ บังคับไว้ จิตใจมันคิด อาบตีของจิตมันไม่มี แต่อาบตีมีการกระทำ ถ้าการกระทำของคัมมันต์ถึงเกิดอาบตีขึ้นมา ถ้าจิตมันคิดของมัน มันแต่สายของมัน มันคิดตลอดของมัน เห็นไหม แล้วเวลาคิดมา คนที่วิตกกังวลก็บอกอยู่ไม่ได้ๆ เพราะจิตมันคิดมาก จิตมันทำอะไรไม่ได้เลย โอ๊ย! มันคิดรนไป

รักษาใจตัวเองได้ไหม รักษาใจตัวเองได้ไหม รักษาใจตัวนั้นไว้ ถ้ามีสติปัญญารักษาใจตัวนั้นไว้ มันไม่มีการกระทำมันก็ไม่มีการอบัติ อบัติมันเกิดจากการกระทำของเรา ทำผิดถึงเป็นอบัติ ถ้าทำถูกต้อง ทำถูกมันเป็นธรรม เป็นธรรมก็ส่งเสริม ส่งเสริมหัวใจใจ ส่งเสริมอำนาจวาสนา บารมีใจ ที่ว่าคนที่บารมีๆ คนนี้มีทรัพย์สมบัติมหาศาลเลย แต่ไม่มีบารมี ไม่มีบารมีเพราะเขาไม่รู้จัก เขาไม่ทำของเขา บารมีมันเกิดมาจากไหน? บารมีมันเกิดจากฟ้า บารมีไม่เกิดจากไหนหรือเกิดจากกำมือเรานี้แหละ บารมีเกิดจากการกระทำ เกิดจากเรานี้แหละ เราทำดีก็ได้ดี ทำชั่วก็ได้ชั่ว

กลิ่นของศีลหอมทวนลม กลิ่นของคุณงามความดี แล้วทำดี คนจะมีบารมีเขาไม่อะอะมะเท็ง เขาไม่เรียกร้อง คนที่ไม่มีเขาเรียกร้อง คนมีบารมีเขาอยู่ในบ้านของเขา ทุกคนสรรเสริญ คุณิ คนที่เป็นรัฐบุรุษ ทุกคนคิดถึงนะ ทุกคนคิดถึงคุณงามความดีของเขา เขาหาความร่วมมือเป็นสุขกับรัฐนี้ แล้วเราได้มาอาศัยรัฐนี้อยู่ เราคิดถึงคุณงามความดีของเขา เขาอุทิศส่าห้ปกครอง รัฐบุรุษเขาคิดอย่างนั้น เพราะเขาไม่มีบารมีใจ เขาไม่ได้คิดถึงทรราช ทรราชมันเอารัดเอาเปรียบของมัน เขามีแต่สาปแช่ง นี่ไง บารมีเกิดตรงนี่ไง บารมีเกิดจากการกระทำ เราทำของเราขึ้นมา ถ้าเราทำของเรา เราทำประโยชน์กับเรา ฉะนั้น เราทำคุณงามความดีไม่ต้องเรียกร้อง เราพูดบ่อยกว่าทำดีทิ้งเหวๆ เพราะเราเจอในพระไตรปิฎกแล้วชอบมาก

ฉะนั้น เวลาคนที่โต้แย้งไง แล้วที่เขาลักเด็กไป แล้วเขาบังคับให้เด็กเป็นขอทาน เรายังส่งเสริมเขาหรือ นี่เขาถามเรามาว่าจะทำบุญทิ้งเหว เจอใครก็ทำๆ

ทำบุญทิ้งแหว ทิ้งแหวเพราะว่าถ้าจิตใจมันติดข้อง จิตใจเราทำแล้วมันกังวล ทิ้งแหวซะ แต่ ขณะที่จะต้องมีปัญญา ทาน การทำทานก็ต้องมีปัญญา รักษาศีลก็ต้องมีปัญญา การใช้ปัญญา ยิ่ง ปัญญาในปัญญาเลย ต้องละเอียดมากขึ้น

ฉะนั้น เราจะทำทาน ถ้าเราว่าเป็นการทุจริต เราก็ไม่ร่วมกับเขาอยู่แล้ว เราจะเข้าไปอยู่ใน วงวนของเขาหรือ เราไม่ทำอย่างนั้น แต่ถ้าทำอย่างนั้น ถ้าเรารู้ว่าทุจริต ถ้าเราอยากจะสร้างบารมี เราแจ้งตำรวจเลย เราเป็นคนบอกเบาะแสบเลย

ถ้าบอกว่า ถ้าเขาบังคับเด็กให้มาเป็นขอทานแล้วเราจะมาช่วยเขา ทำบุญทิ้งแหวอย่างนี้มัน จะได้นุญจริงหรือ นี่เขาถามมา

ทำบุญทิ้งแหว หมายความว่า กิเลสในใจของเรามันครอบงำ กิเลสมันทำแล้วมันทำให้เรา ร้อนทั้งนั้นแหละ ศรัทธาพระองค์นี้มาก พอไปทำ พอทำเสร็จแล้วเขาร่ำลือว่าพระองค์นี้ไม่ดี โอ้ย! ทุกข์เลย โอ้ย! ไปทำบุญกับพระไม่ดี โอ้ย! ทุกข์มากเลย เห็นไหม ไม่ทิ้งแหว ถ้าทิ้งแหวมันก็จบไป แล้ว เราทำไปแล้วเรารู้ทีหลัง รู้ทีหลังเราก็ไม่ทำอีก มันจะเป็นอะไร นี่ทิ้งแหว ทิ้งแหวคือไม่ให้ หัวใจนี้มันมาคับข้องอีก ไม่ให้หัวใจนี้มากระตุ้น ก็ทำมาแล้ว ทำมาแล้วไปทุกข์อะไร นี่ทำมาแล้วก็ มาแบกหามไว้ ไปทบทวนเลยนะ เมื่อปีที่แล้วไปทำบุญอะไรไว้ แล้วก็จะไปทบทวนว่าถูกหรือผิด ใจ นี่ไม่ทิ้งแหวแล้ว

ถ้าทิ้งแหว ทำบุญทิ้งแหว ทิ้งแหวแบบนี้ไง ทิ้งแหว ทำบุญแล้ว บุญก็คือบุญ ไม่ไปติดข้องกับ มัน นี่ไง เป็นปัจจุบันตลอดไป แล้วทำบุญหัวใจอย่างนี้ นี่พูดถึงวัฒนธรรมประเพณี เรานับถือ ศาสนาสังคโตเราต้องมีปัญญา เราแยกแยะของเรา แล้วถ้าจิตใจมันสูงขึ้นๆ นะ จิตใจสูงขึ้น สุดท้าย แล้วนะ เราจะนั่งเฉยๆ หายใจเข้านี่กพุทธ หายใจออกนี่โก ปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้า

สิ่งที่เราบูชาด้วยอามิสเราก็ชวนขวยมา เพราะเราไม่มีสิ่งใดเป็นบุญกุศล เราก็ชวนขวยสิ่ง ที่เป็นอามิสขึ้นมาถวายทำบุญกุศลเพื่อหัวใจของเรา ถ้าจิตใจเราสูงขึ้น สิ่งนั้นเราก็ทำขึ้นมา ทำแล้ว เราไม่ติดข้องมัน ทำแล้วสิ่งนั้นก็บุญกุศล เป็นอามิสใจใหม่ เราจะปฏิบัติบูชา เราอยากได้ อริยทรัพย์ เราอยากได้รสชาติของธรรม เราอยากได้จิตใจของเราได้สัมผัสธรรม ที่ครูบาอาจารย์ ท่านบอก สิด สมภา ปัญญา มันมีความสุขๆ มันเป็นแบบใด เราต้องการตรงนี้ เราต้องการสังฆธรรม

อันนี้ ทำบุญกุศลแล้วเราทำให้เป็นความจริงขึ้นมาเพื่อหัวใจของเรา รักษาหัวใจนี้เพื่อประโยชน์กับ
เรา เอวัง